

ВИСНОВОК
антикорупційної експертизи проекту постанови Кабінету Міністрів
України «Деякі питання отримання та обліку гуманітарної допомоги в
умовах воєнного стану»

Картка проекту

Розробник проекту постанови: Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики)	Мета проекту постанови – вирішення проблемних питань отримання, оформлення, розподілу, обліку та звітності щодо гуманітарної допомоги у період дії воєнного стану з метою забезпечення її використання за цільовим призначенням	Проект постанови надіслано відповідно до § 37 ² Регламенту Кабінету Міністрів України
--	---	--

Резюме антикорупційної експертизи

За результатами розгляду проекту постанови встановлено, що процедура його погодження відбувається із порушенням вимог § 37² Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950 (далі – Регламент), оскільки проект надійшов до Національного агентства у загальному порядку, а не після погодження з усіма заінтересованими органами, як передбачено Регламентом.

Як наслідок, остаточна редакція проекту постанови може бути надалі доопрацьована розробником з урахуванням отриманих зауважень та відрізнятись від надісланої до Національного агентства.

Разом з тим за результатами антикорупційної експертизи проекту постанови Національне агентство встановило корупціогенні фактори, які можуть призвести до встановлення непрозорого механізму пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану, а саме:

1) правова невизначеність процесів повідомлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, про порушення отримувачем законодавства про гуманітарну допомогу, а також про ліквідацію юридичної особи, яка є отримувачем гуманітарної допомоги, під час прийняття цим органом рішення про виключення отримувача з Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги (далі – Єдиний реєстр);

2) незавершеність процедур контролю за фактично отриманою гуманітарною допомогою, зокрема відсутність належних механізмів правового реагування у разі наявності ознак вчинення правопорушення за результатом фіксації невідповідності фактично отриманої гуманітарної допомоги категоріям товарів та/або найменуванню товарів, та/або кількості місць, та/або кількості штук, та/або вазі, які вказані в Декларації, а також при виявленні фактів використання гуманітарних вантажів не за цільовим призначенням;

3) відсутність прозорості при ввезенні всіх гуманітарних вантажів шляхом встановлення обов'язку щодо розміщення у вільному та безоплатному доступі матеріалів, які стосуються пропуску та обліку гуманітарної допомоги, виключно, якщо отримувач є підприємством, установою чи організацією, що утримуються за

рахунок бюджетів, уповноважених ними державних установ та органів місцевого самоврядування.

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Встановлення або розширення дискреційних повноважень органу державної влади чи органу місцевого самоврядування або особи, уповноваженої на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, за відсутності визначення вичерпних випадків, підстав, форм, строків, порядку здійснення таких повноважень, контролю за їх здійсненням та відповідальності за можливі зловживання під час їх здійснення

Проектом постанови пропонується затвердити Порядок пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану (далі – проект Порядку), визначивши на період дії воєнного стану механізм отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням вантажів (товарів) гуманітарної допомоги, що ввозяться (пересилаються) на митну територію України або митне оформлення яких здійснюється з митних складів (далі – гуманітарний вантаж).

Так, відповідно до п. 14 проекту Порядку центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, приймає рішення про виключення отримувача з Єдиного реєстру у разі, зокрема:

порушення отримувачем законодавства про гуманітарну допомогу, якщо набрало чинності відповідне рішення суду про таке порушення *і про нього повідомлено* центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення;

ліквідації юридичної особи, яка є отримувачем гуманітарної допомоги, *якщо про таку ліквідацію повідомлено* центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення. Повторна реєстрація у Єдиному реєстрі виключеної з нього юридичної особи може бути здійснена не раніше ніж через шість місяців після прийняття рішення про її виключення.

Однак проект Порядку не визначає суб'єктів, що повинні повідомити відповідний центральний орган виконавчої влади про настання вказаних вище юридичних дій.

Відтак застосування правової невизначеності при встановленні уповноваженим органом фактів, при настанні яких приймається рішення про виключення суб'єкта з Єдиного реєстру та позбавлення його статусу отримувача гуманітарної допомоги, збільшує невизначеність у діяльності зазначеного органу та дає змогу приймати рішення із застосуванням суб'єктивних підходів або не забезпечувати відповідного реагування на наявність судового рішення про порушення або ліквідацію отримувача.

Рекомендація НАЗК:

у п. 14 проекту Порядку чітко визначити суб'єкта та механізм повідомлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері

соціального захисту населення, про юридично значущі факти, які є підставою для прийняття відповідних управлінських рішень.

2. Відсутність переліку видів, форм рішень, що приймаються суб'єктом владних повноважень, а також строків і порядку прийняття рішень у будь-якій сфері правового регулювання, крім надання адміністративних послуг

2.1. Відповідно до п. 10 проекту Порядку у разі, якщо при формуванні Інвентаризаційного опису виявлено невідповідність фактично отриманої гуманітарної допомоги категоріям товарів та/або найменуванню товарів, та/або кількості місць, та/або кількості штук, та/або вазі, які вказані в Декларації, в межах строку, визначеного абзацом першим цього пункту, такий отримувач *складає Акт невідповідності фактично отриманої гуманітарної допомоги* за формою згідно з додатком 4 (далі – Акт невідповідності) та завантажує його копію в Автоматизовану систему. Акт невідповідності підписується отримувачем, який є підприємством, установою чи організацією, що утримуються за рахунок бюджетів, уповноважених ними державних установ та органів місцевого самоврядування, а також особою, що перевозить відповідний гуманітарний вантаж, або матеріально відповідальною особою такого отримувача, якщо він перевозить гуманітарний вантаж самостійно.

Однак проект Порядку не визначає подальших дій отримувача або інших уповноважених осіб для забезпечення належного правового реагування на виявлені факти невідповідності ввезеної та отриманої гуманітарної допомоги, які зафіксовано у Акті невідповідності.

Зазначене не гарантує цільового використання ввезених гуманітарних вантажів, а також може призвести до застосування спрощеного порядку ввезення таких товарів для приватних цілей без сплати відповідних обов'язкових податкових та митних платежів.

Рекомендація НАЗК:

передбачити дієвий механізм контролю за цільовим використанням гуманітарних вантажів, встановивши обов'язок інформування отримувачами таких товарів правоохоронних органів про встановлений факт невідповідності фактично отриманої гуманітарної допомоги категоріям товарів та/або найменуванню товарів, та/або кількості місць, та/або кількості штук, та/або вазі, які вказані в Декларації.

2.2. У п. 13 проекту Порядку встановлено, що задекларовані гуманітарні вантажі, щодо яких *не подано Звіт про розподіл* протягом 3-х місяців з дати відмітки про митне оформлення Декларації, за якою вони ввезені, вважаються такими, що використані не за цільовим призначенням та втрачають статус, набутий ними відповідно до п. 9 цього Порядку.

Додатково положеннями п. 14 проекту Порядку уповноважено центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, на прийняття рішення про виключення отримувача з Єдиного реєстру, зокрема у разі неподання отримувачем Звіту про розподіл протягом

перших трьох місяців з дати відмітки про митне оформлення Декларації або неподання отримувачем, який задекларував гуманітарну допомогу, Звіту про розподіл протягом трьох місяців підряд.

Отже, заходом реагування на факт нецільового використання гуманітарних вантажів є позбавлення суб'єкта статусу отримувача гуманітарних вантажів.

Однак проєкт Порядку не містить положень, які б гарантували належне реагування на виявлене потенційне правопорушення та притягнення винних осіб до відповідальності.

Відтак у проєкті Порядку необхідно передбачити дієві механізми забезпечення контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги та положення щодо інформування правоохоронних органів про встановлені правопорушення.

Рекомендація НАЗК:

у проєкті Порядку передбачити строк та обов'язок інформування центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, правоохоронних органів про факт нецільового використання гуманітарних вантажів у разі неподання отримувачем Звіту про розподіл відповідних товарів протягом 3-х місяців з дати відмітки про митне оформлення Декларації.

3. Нечітка, з порушенням принципу юридичної визначеності, регламентація прав, обов'язків чи відповідальності юридичних та фізичних осіб у будь-якій сфері правового регулювання

Згідно з положеннями проєкту Порядку процедури отримання та обліку гуманітарної допомоги мають певні відмінності залежно від того, чи утримуються за рахунок бюджетів підприємство, установа чи організація.

Так, відповідно до пп. 10 та 12 проєкту Порядку отримувач, який є підприємством, установою чи організацією, що утримуються за рахунок бюджетів, повинен, зокрема:

- сформувати та подати до Автоматизованої системи Звіт про розподіл;
- здійснювати облік задекларованої гуманітарної допомоги, що йому фактично надійшла, шляхом заповнення електронної форми Інвентаризаційного опису в Автоматизованій системі;
- за необхідності скласти Акт невідповідності фактично отриманої гуманітарної допомоги.

Згідно з п. 15 проєкту Порядку сформовані чи завантажені в Автоматизованій системі Декларація та Звіт про розподіл усіх отримувачів, а також Інвентаризаційний опис отримувача, який є підприємством, установою чи організацією, що утримуються за рахунок бюджетів, уповноважених ними державних установ та органів місцевого самоврядування, розміщуються у вільному та безоплатному доступі.

Натомість у пп. 11 та 12 проєкту Порядку отримувач, який не є підприємством, установою чи організацією, що утримуються за рахунок бюджетів, повинен сформувати та подати до Автоматизованої системи Звіт про

розподіл та *може* завантажити в Автоматизовану систему копію первинного документа, який підтверджує фактичне надходження гуманітарної допомоги.

При цьому проектом Порядку не встановлено вимоги щодо забезпечення розміщення у відкритому та безоплатному доступі сформованих чи завантажених в Автоматизованій системі документів, які підтверджують факт отримання та належного обліку гуманітарної допомоги отримувачем, який не є підприємством, установою чи організацією, що утримуються за рахунок бюджетів.

Зазначене вище сприяє використанню запропонованого у проекті постанови порядку отримання та обліку гуманітарної допомоги отримувачами, який не є підприємством, установою чи організацією, що утримуються за рахунок бюджетів, у непрозорий спосіб за відсутності дієвих механізмів реагування на потенційні порушення.

Рекомендація НАЗК:

у проекті Порядку уніфікувати підхід щодо отримання та обліку гуманітарної допомоги усіма отримувачами гуманітарної допомоги.

Висновок:

проект постанови містить корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наведених рекомендацій.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ

